

Dagliglivet på Holme

(NB: Hvis noen har minner fra Holme de vil dele på denne siden så send en mail til mosjfrim@gmail.com Nils Erik)

-Livet på Holme v/NEØ

-Det meste foregikk på kjøkkenet. Det var dominert av et stort solidt spisebord som rommet det meste av aktiviteter. Der var også en stor, sort komfyr, oppvaskbenk, utslagsvask.

-Husker: «Stolen med på» - rundt kjøkkenbordet var det krakker for å få plass til lle. Den ene av krakkene hadde tverrtre nede og det var konkurranse om å få denne krakken – uvisst hvorfor. Stolen fikk navnet «Stolen med på».

-Mormor sov middag på terskelen mellom gangen og kjøkkenet, slik som hennes mor hadde gjort før henne.

-Trappa til loftet var et kapittel for seg. Glattslitt tretrapp med vaklevorent rekkverk. Ramlaet man over rekkverket bar det rett i kjelleren. Men jeg kan ikke huske noen som falt slik. Men flere falt på rygg ned trappa. Med bulder og brak.

-Husker onkel Ole som ofte sa: Du baræ janglær.

-På loftet var det to store «melbinger» der melet ble oppbevart. Ofte lett blandet med muselort.

-Jeg husker vi redde flatseng på loftet der Berit, Helene og jeg lå. Det var spennende spesielt når det var lyn og torden eller kraftig regn.

-Jeg husker en dag i begynnelsen av februar 1953. Jeg var, som jeg ofte var, på besøk i nabogården, hos Knut Holme. Plutselig hørte jeg noen rope - «Nils Erik – du må komme hjem. Mamma er kommet.» Da var mor kommet fra sykehuset med en ny lillesøster – Lisbeth var kommet til gårds.

-Det var forøvrig vanlig å bli hjemkalt med slik roping. Da sto man ute ved hushjørnet og gapte av full hals.

-Det var en brønn mellom mormor og onkel Birger. Her holdt Berit på å drukne en gang, men tante Else fikk berget henne og så ble hun båret hjem av en tysk soldat.

-Om vinteren frøs Glomma til. Området i elva nedenfor Holme kaltes for «Møla». Her sto vi på skøyter. Av og til kom det store skip forbi og bølgene brøt opp isen i isflak. Da var det spennene å hoppe fra flak til flak. Dette fikk selvsagt ikke de voksne vite.

-«Møla» var rester av sagbruksdriften på Kallera. Enorme mengder med tømmer ble skåret her, og sagflisa ble dumpet i fjæra. Her lå det i mange år før det rotnet bort.

-En gang kom det en elgkalv til Holme. Moren var trolig død. Kalven ble tatt hånd om og fikk være i fjøsen en tid og matet med kumelk. Men til sist ble den så stor at den ble sluppet fri.

-Jeg husker at damene og jentene fikk tisse på vasken i kjøkkenet. (For noen griser) Men dette gjaldt bare damene. Vi gutta måtte pent gå på utedoen som var plassert i enden av fjøset.

-Knut og jeg valgte båter. Dvs. at vi på fine sommerettermiddager satt oppe i et tre på «fjellet» overfor Holme med utsikt over Glomme. Så «fikk» vi annenhver båt som passerte. Vinner var den som fikk Petter Vessel eller Cort Adler som passerte av og til.

-Knut og jeg kriget med kumøkk. En gang hadde Knut og jeg kranglet. Vi var på beitelandet ned mot bommen, der kyrne gikk til daglig. Hvem som startet vet jeg ikke men en tok ei kraftig håndfull bløt, god kumøkk og slengte etter den andre. Og så var vi igang. Etter hvert stilnet «krigen» av og vi skulle tilbake til våre respektive og spise middag. Men med kroppen, klærne, håret og skoene fulle av kumøkk var vi nok ikke velkommen hjem. Vi ble promte avkledd og kastet i vaskestampen og deretter måtte vi trolig gå og legge oss- uten mat. Det var vanlig avstraffelse på Holme når vi hadde gjort noe riktig galt. Og det gjorde vi jo av og til.

-Vi boret hull for onkel Birger. Han drev med hønseri og skulle utvide hønsehuset. Men da måtte han først få sprengt vekk noe av fjellet. En av oss holdt i meiselen og snudde på den for hvert slag Den andre slo. Lønna var lite å skryte av men noe fikk vi. Aldri penger Onkel Birger var ikke overvettets raus med pengene.

Helene husker at mormor (Maja) bar sin far, Nils Holme, på utedoen da han var gammel og dårlig til bens.. Hun bar ham på ryggen. Mormor var ei lita dame mens Nils var en heller storvokst kar. Det var bare «Maja mi» for Nils da han ble gammel.

-Ellers var det i huset på Holme to stuer, eller ei stue og en salong. Finstua ble skjelden varmet opp. Den var bestandig ryddig og fin, ingen fikk bruke den uten ved høytider eller andre merkedager.

Salongen var dagligstua.

-Onkel Edvard - som ikke var onkel og heller ikke i slekt - hadde tre store morelltrær. Ingen hadde så gode moreller som ham. Både gule og røde. Knut og jeg var ofte på morellslang der - trolig var vel Helene ogsåLisbeth kommenterer:

Lisbeth husker:

-Elgkalven ble ikke sluppet løs. Den ble slaktet på Holme med Lisbeth som frustrert tilskuer. Hun hadde gjemt seg i stikkelsbærbuskene og var tilskuer uten de voksnes viten. Dette var en fryktelig opplevelse for ei lita jente og det sitter ennå fast i henne.

-På mormors kjøkkenbordet husker hun at det var voksduk med lys bunn med røde roser og noe grønt i.

I kjøkkenskapene var det skyvedører for å skyve opp.

Det sto ei vannbøtte på kjøkkenet og en stor vannkjele på komfyren.

-Soverommet oppe, her lå Ruth og Olav og Lisbeth. Lisbeth i ei skuvseng.

Hun husker tidlig sommermorgen da man kom ut på den vakre hovedtrappa og kunne sitte der og nyte morgensolen. Det var toppen av Holmenytelse.

-Lisbeth husker også at det var brønn i kjelleren med kald friskt vann. I kjelleren og i hyllene langs kjellertrappa var det oppbevart hermetisk frukt og grønnsaker.

-I kjelleren ble separatorene oppbevart/gjemt under krigen Tyskerne bodde jo på gården og de beslagla alle separatorene. Mormor hadde kjøpt nyseparator like før og hun ga tyskerne den gamle. Hun satt iblant i kjelleren og separerte melk med tyskerne like over hodet. Mormor var hele tiden nøye med at tyskerne ikke fikk gå i kjelleren og de fikk nok etter hvert respekt for den lille myndige kjerringa.

Båtturer. Som andre skikkelige folk på Kråkerøy dro Holmegjengen jevnlig på båttur utover i Hvalerøyene. Oftest var det båten til Tor (Johansen på Tangen) som ble brukt, men jeg husker også å ha vært på tur med båten til Aslaug og Jan (Andersen). Overfylte båter var et velkjent fenomen, men det var jo i maksvær og vel innasjærs. Og det var sjelden mer enn 100 m. mellom øyene og skjærene. Mormors nistebommer var velkjente. De var i seg selv grunn god nok til å være med på utflukten. Store metallbokser med hyller, så de velfylte smørbrødene ikke skulle klemmes. Og flasker med saft, og en sjelden gang brus. Og vi hadde mye moro på leirplassen med bading og avslapping.

I helgene om sommeren var det arrangert hageselskap. Store selskap med opp til 20-25 deltakere. De jeg husker i farten er min mor og far, Kjell og Greta og Maj Britt og Heidi, Lisbeth og Peter og Celia og Camilla, Tor og Berit og Lise og Per Christian, Aslaug og Jan og Rune og Svein Erik. Helene og Tore og Sissel og Per Erik og Grete. Og mormor selvsagt. Og med årene kom det no nye generasjoner til. Og i blant dukket barna og de voksne fra nabogårdene opp. Også her var maten i sentrum. Kaffe, saft, vafler, syltetøy og selvsagt mormors eggerøre ved spesielle anledninger. Av middagsretter jeg spesielt husker er fersk suppe. Det var en av favorittene. Kukt storfekjøtt med potet og grønnsaker og sursøt saus. Og noen slags melboller.

Mindre gode matminner var høne. Mormor hadde jo høner på gården og i blant anrettet hun høne til middag. Det var ikke fristende med sitt gule fett over hele. Vi ungene lurte oss nok vekk når det var menyen. Men vi lurte oss til å se på når mormor kappet hode av høna.

Jeg husker at vi spiste grisepoteter, dvs. småpoteter som ble kokt og gitt til grisene. Da lurte vi oss til å knabbe noen poteter. Og så drakk vi melk. Rett fra spenene på kua. Hvis vi ikke ble oppdaget.

Speidern. Onkel Kjell var speiderleder på Kråkerøy. Om sommeren dro speiderne på leir på ulike steder i landet. Hvis det passet slik fikk jeg være med. Det var stort å få komme på leir sammen med Knut og de andre gutta i området. En gang var vi på Skrimfjellet ved Konsberg. Og da hadde vi nattpatrulje. Tro det var spennende. Vi skulle spionere på en annen speidertorr i samme område. Vi ble oppdaget. Og noen av oss fikk buksevann. Vi ble holdt etter beina med hodet ned og så tømte de ei bønne vann i buksebeina. Det var jo surt men hørte til.

Heidi Gustavsens husker: Jeg husker at når pappa (Kjell) holdt på med (jeg tror det var skiftingen av taket) hadde han laget en stillase og den gikk foran inngangsdøren. Han måtte fjerne en av de plankene han gikk på for å kunne gå ut og ikke krype ut under denne planken. Når det var måltider tok han ned denne planken og da han gikk ut for å begynne jobbingen igjen spurte han alltid om det var noen som skulle ut. Alle sa nei inkludert min farmor (Maja). Når planken igjen lå på plass, kom alltid

farmor og skulle ut i hagen. Pappa gikk ned, fjernet planken og slapp henne ut. Når planken igjen var på plass, gikk det ikke lenge før farmor igjen skulle inn. Samme historie gjentok seg flere ganger. Enden på visa var at hun begynte å kripe under planken når hun skulle ut og inn.

Ellers er det så mange flotte minner jeg har. Kan jo ikke skrive dem alle.

STEDSNAVNER.

Her har jeg samlet noen stedsnavn på og ved Holme. Noen husker jeg selv, noen fra andre familiemedlemmer og mange fra venner på Facebook:

Kallerafjellet, fjellet eller åsen mellom Holme og Kallera.

Brekka-Brekkabakken. Traktorvegen mellom Holme og Fremdal.

Vasene - jorde og slåttemark nord for Holme, mot Kallera.

Bommen - var vassjukt omr. og iblant bekk under Buskauen, øst for Holme.

Nederste gata på Buskauen heter jo Nedre Bommen.

Jordbærbakken - i stia opp til "fjellet" i nord, åsen mellom Holme og Kallera..

Ilekroken - slåttemark søndre del av eiendommen. Navnet kommer av Ile - bekk eller vannkilde. Og det var jo en bekk tvers over jordet. Som utgjorde grensen mellom eiendommene.

Møla kaltes fjæra mellom Holme-Kallera-Alshus. Her lå det enorme mengder sagspon etter sagbruket til Kjær på Kallera og råtnet sakte, sakte.

Brønnen, brø mellom mormors gård og onkel Birger (Holme)

Kubrønnen - brønn mellom hovedhuset på Holme og vegen.

Holmelia, boligfelt langs Brekkavegen.

Øgårdsjordet - Øgårdsskauen - jordet og skogen bak holmelia.

Holmebakken/Bakkestua - Lå nede ved Kallerabukta, helt for seg selv. Idyllisk sted.

Bildet over er av Nils Erik Østerud og Svein Erik Andersen (på sykkel) fra omkring 1960. Holme mens låvebygningen ennå sto. Fjøs til venstre og stall til høyre. Da tante Aslaug fikk se bildet mintes hun (med tårer i øynene) at melkespannet brukte stå der, og at hun var mye i fjøset og melket. Det var hennes jobb.

Dette er IKKE børsa vi fant.

En gang krøp Knut og jeg inn under låvebrua, der ingen trolig hadde vært siden den ble bygget. Her fant vi en lang, smal pakke, pakket i oljepapir. Det var ei børse. Rusten og ubrukelig men en skatt for oss. Den kan jo ha ligget der siden 1. verdenskrig. Vi lekte jo krig en stund fremover helt til mormor fikk se børsa og beslagla den prompte. Og da skraphandleren kom kjørende forbi senere ble børsa kastet på lasteplanet hans.

Det var vanlig i denne tiden at skraphandleren kjørte rundt i sin lille lastebil og samlet/kjøpte opp jernskrap og annet brukbart.

En annen kar som av og til kom innom gården var skattefuten. Han kjørte fra gård til gård på knallert og hadde opptelling av buskap og annet av verdi på gården. Han var nok ikke den mest velkomne gjesten.

Knallert var en sykkel med påmontert hjelpemotor.

Helene husker også at vi gikk på skøyter på Engasundet om vinteren. Her samlet det seg mange ungdommer.

-I skogen ovenfor onkel Birger var det en dam. Her var Holmebarna og fisket rumpetroll og firfislser.

-På vegen overfor Onkel Birger var det noen issvuller om vinteren som var fine å ake kjelke på. Her "kullseilte" Helene en gang og holdt på å miste øyet. Lønna var litt juling når hun kom hjem.

Bestefar Eriks etterkommere her: <https://nilserikosterud.com/etterkommere.pdf>

Telefonbruk var et eget kapittel på 50-tallet.

Telefonen på Holme hang på veggen i gangen, like ved kjøkkendøren. Når den ringte måtte man legge merke til hvor mange "ring" det var. Det var nemlig flere abonnenter på samme linje, og hver av disse hadde egne antall ringesignaler. Jeg tror 2 ganger var til "vår" telefon.

Og så gikk det an å lytte på linja. Når man hørte det ringte hos naboen (f.eks. tre ring) så kunne man løfte av røret og lytte på naboen's samtale. Ulovlig selvsagt, men spennende. Man måtte ikke snakke unødvendig lenge, for mens man snakket i telefonen var jo linja opptatt og ingen andre naboer fikk bruke telefonen.